

3. Vznik a počátky pedagogiky sportu

Počátky „sportovní edukace“

- pohybové aktivity (PA) – vždy součástí edukace = **základní edukační prostředek** (vztah k práci a boji, ...)
- **první „sportovní pedagogové“** (= ten zkušenější)
- **vznik sportu** – sportovní edukace = tradiční oblast každé kultury = vyšší stadium rozvoje civilizace
- **antický svět** – systematická gymnastická výchova – propojení se školou (gymnasion) + mimoškolní aktivity, vojenská výchova
- **antické** (nejen) **olympijské hry** – trenérství + lékařství
- **středověk** – rytířské hry + další „sporty“ = i pro „**volný čas**“
- **učitelé** tance, šermu, jezdeckví, ...

Počátky „sportovně-pedagogické teorie“

Platón (427–347 př. Kr.)

- význam sportu + vzdělávání – propojení v gymnasiu
- vztah k branné výchově
- rozvoj i dívek
- medicína = léčba + **gymnastika = rozvoj zdraví**

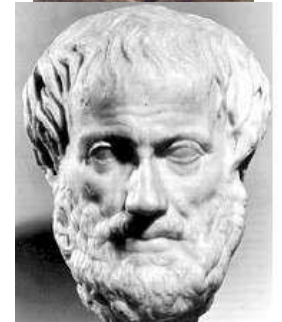
Aristoteles (384–322 př. Kr.)

- význam sportu – gymnasion – peripatetická škola
- tělesná cvičení mají předcházet intelektuálnímu rozvoji

Středověk – pokles významu TV – redukce péče o tělo

Renesanční myšlení

- např. **François Rabelais** (1494–1553)
- nový přístup k životu – **sport = prostředek edukace**

MUNI
SPORT

Počátky „sportovně-pedagogické teorie“

Jan Amos Komenský (1592–1670)

- TV = součást komplexní edukace
- přínos k rozvoji školní TV
- **TV do všech stupňů** vzdělávací soustavy

John Locke (1632–1704)

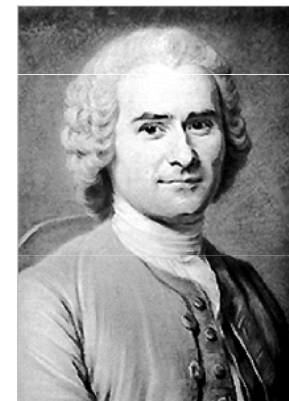
- **TV = prioritní význam**
- TV + mravní + rozumová výchova = tři základní oblasti edukace
- pojetí TV = podpora zdraví a rozvoj zdatnosti
- = **předpoklad úspěšného života**

Počátky „sportovně-pedagogické teorie“

Jean Jacques Rousseau (1712–1778)

- význam **TV v přirozeném prostředí**
- v souladu s **individuálními potřebami**
- radostná atmosféra
- **svobodná nabídka** pohybových aktivit
- **zaměření na dítě** (sportovce, klienta, studenta, ...)
- zrod **novodobých** (nejen) **TV koncepcí**

Johann Christoph GuthsMuths (1759–1839)

- klasik **školní tělesné výchovy**
- autor knihy *Gymnastik für die Jugend* (1793, praxe TV)
- zavádění školní TV
- u nás – nejprve živelně, později povinně (1869)

MUNI
SPORT

Rozvoj novodobé sportovní edukace

1. Novodobá národní TV hnutí 19. století – tělovýchova a sport = profilové aktivity:

- německé **turnerství** – zakladatel
Friedrich Ludwig Jahn (1778– 1852)
hlavně gymnastika (nářadí), nacionalistické prvky
- **švédská koncepce – zdravotní TV**
Pehr Henrik Ling (1776–1839)
pedagog, spisovatel, lingvista, učitel šermu,
propagátor zdravotního tělocviku
1813 založil ve Stockholmu 1. sportovní VŠ na světě
- **sokolské hnutí (Tyrš, Fügner)** – kulturní +
edukační – důraz na prvky filozofické, morální i estetické

Miroslav Tyrš (1832–1884)

- nejvýraznější postava českého kulturního života druhé poloviny 19. století
- profesor dějin umění na univerzitě v Praze
- **teoretik a organizátor tělesné výchovy**
- **1862** inicioval založení první české celonárodní masové **tělovýchovné organizace Sokol**
- vytvořil českou **tělovýchovnou soustavu**
- koncipoval české **tělovýchovné názvosloví**
- nadčasový a globální význam = požadavek **začlenění tělesné výchovy do celkového rozvoje člověka i celé společnosti**

Rozvoj novodobé sportovní edukace

2. Novodobý sport = rozvoj zdraví, fyzické zdatnosti, sociálních kompetencí + morální a estetická kultivace

- **soutěžní (klubový) sport** (Anglie – od 2. poloviny 18. století)
typické sporty → tenis, fotbal, jezdeckví, veslování, ... → sportovní kluby → rozvoj **trenérství** (původně „řemeslo“)
- **„školní“ sport** (Anglie, USA, ... – od 2. poloviny 19. století)
  - **atleticismus** = edukační koncepce – sport (hlavně sportovní hry) má potenciál rozvíjet charakter
  - rozvoj především na elitních sekundárních školách
  - 2. polovina 19. století – sport = součást kurikula
  - masivní investice do školních sportovišť